

Kaj je poklicna bolezen in kako jo je mogoče pravno veljavno ugotoviti

Prva spoznanja, da se nekatere bolezni značilno pojavljajo prav pri točno določenih poklicih, segajo vsaj v 18. stoletje. Že leta 1700 je profesor medicine na univerzi v Modeni v Italiji Bernardino Ramazzini objavil svojo študijo z naslovom Bolezni delavcev, v kateri je trdil, da mora zdravnik poznati poklic bolnika, da bi lahko določil vzrok njegove bolezni.

Opisal je 54 bolezni, ki jih je povezal s poklicem bolnika. Velja za starosto mednarodne medicine dela. Pri nas pa je znan Baltazar Hacquet, ki je po letu 1766 zdravil rudarje idrijskega rudnika živega srebra in leta 1784 kraljevi zdravniški družbi v Parizu predložil spomenico o njihovih boleznih.

Čeprav so torej zdravniki že dolgo opozarjali na poklicno naravo nekaterih bolezni, pa so države njihovo preprečevanje predpisale s precejšnjim zamikom. Mednarodna organizacija dela (ILO) je tako šele leta 1934 sprejela prvo konvencijo o poklicnih boleznih. Leta 1964 jo je nadomestila Konvencija št. 121 o dajatvah za nesreče pri delu in poklicne bolezni s seznamom petnajstih poklicnih bolezni v prilogi. Leta 2010 je bil priporočen seznam ILO temeljito podaljšan, Slovenija pa je omenjeno konvencijo ILO št. 121 ratificirala leta 1992. Tudi EU ima od leta 1990 lasten priporočen evropski seznam poklicnih bolezni, ki je bil večkrat posodobljen. Zadnjič novembra 2022, ko so nanj vpisali tudi covid-19 v zdravstvu in nekaterih drugih dejavnostih. Sedanji slovenski seznam poklicnih bolezni je z njim v celoti usklajen, čeprav je zgolj priporočen.

Bolezen, povezana s poklicem ali panogo

Poklicna bolezen je torej bolezen, povezana z določenim poklicem ali panogo. Takšne bolezni so posledica različnih bioloških, kemičnih in fizikalnih dejavnikov, ki se pri delu pojavljajo. Številni poklici in dejavnosti so danes prepoznani kot nevarni, vendar vse nevarnosti niso očitne. Praviloma je treba zbrati veliko znanstvenih dokazov, preden so prepoznane in uvedeni potrebni preventivni ukrepi. Spoznanja znanstvenikov, ki raziskujejo vzroke bolezni, pogosto ovirajo tudi poslovni interesi. Od prve potrditve smrtonosnosti azbesta do prepovedi azbestne proizvodnje je na primer minilo sto let. Poklicne bolezni je praviloma mogoče preprečiti, saj poznamo njihove vzročne dejavnike. Čeprav danes vemo, da so moralne in gospodarske koristi preprečitve večje od stroškov odprave poklicnih tveganj, pa države pri njenem predpisovanju še vedno tehtajo socialne ter ekonomske stroške in koristi. Tako je na primer tudi slovensko ministrstvo za delo še oktobra 2022 jasno sporočilo, da namerava predlagati novo slovensko mejno vrednost za azbest 0,01 vlakna na cm³ na osem delovnih ur kot tisto od treh predlaganih možnosti v EU, za katero velja najugodnejše razmerje med stroški in koristmi za preprečitev, in ne tiste, ki bi zdravje delavk in delavcev najbolj zaščitila.

Zaradi ratifikacije konvencije ILO št. 121 leta 1992 je torej Slovenija dolžna določiti svoj seznam poklicnih bolezni in postopek ugotavljanja poklicne bolezni. Za to je potrebovala več kot 30 let, na kar smo na ZSSS mnogokrat opozarjali. Na tem mestu pa opisujemo danes veljavno ureditev. V skladu z ratificirano konvencijo ILO je morala Slovenija v svoji zakonodaji urediti zdravstveno in invalidsko zavarovanje za primer poklicne bolezni ter pravice poklicno obolelih delavk in delavcev.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) tako določa definicijo poklicne bolezni: »Poklicne bolezni po tem zakonu so bolezni, povzročene z daljšim neposrednim vplivom delovnega procesa in delovnih pogojev na določenem delovnem mestu ali na delu, ki sodi v neposredni okvir dejavnosti, na podlagi katere je oboleli zavarovan. Poklicne bolezni in dela, na katerih se pojavljajo te bolezni, pogoje, ob katerih se štejejo za poklicne bolezni, in postopek ugotavljanja, potrjevanja in prijavljanja poklicnih bolezni določi minister, pristojen za zdravje.« ZPIZ-2 poklicno obolelim delovnim invalidom zagotavlja pravice, ki so

precej višje kot v primeru izgube delovne zmožnosti zaradi nepoklicnih vzrokov. Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) pa se sklicuje na definicijo poklicne bolezni v ZPIZ-2 in poklicno obolelim zavarovancem obveznega zdravstvenega zavarovanja prav tako jamči višje pravice kot za bolezni, ki niso poklicne.

[VEČ >>](#)

Vir: www.zsss.si

NOVICE

18. državno prvenstvo v letnih športnih igrah - 03. junij 2023, v Mežici

19.04.2023 -

GALERIJA

Mednarodno in 8. državno prvenstvo tekmovalcev varilcev Slovenije, 19.4.2023

19.04.2023 -

DELAVSKA ENOTNOST

Tematska številka DE - Poklicne bolezni, april 2023

17.04.2023 -